

číslo: 10

október/november/december 2021

ARCHA NOVINY

štvrt'ročník pre klientov, príbuzných, priateľov a všetkých podporovateľov DS ARCHA

Milí čitatelia,

chcela by som vám popriať len to najlepšie v novom roku 2022.

Aby vás neopustilo zdravie, sila, radosť a úsmev a aby vás sprevádzali počas celého roka iba príjemné zážitky a dobrá nálada.

Taktiež prajem v novom roku veľa pohody, šťastné náhody, žiadne nehody, významné dohody, úsmevné príhody a ďalšie života výhody.

Oľga Jarošová - riaditeľka

Príjemné čítanie!

JANUÁR

**Je Január. Mesiac v splne,
obzor zláti v snežnej vlne
a vychádza nad chotár.
Ako dobrý hospodár obzerá si pole.
Spočíta hviezd roje,
popasie baránky z večera i zaránky.**

**Je Január. Mesiac zimy.
Zasnežený, biely, snivý.
Listujem kalendár.
Studený Február ešte...
Potom sa roztvorí kliešte
a príde krásna jar. Mladý marec,
apríl, máj...
Vody zurčia, kvitne kraj a všetko je
naj, naj, naj...**

**Je Január. Sneží, sneží.
Večerný zvon zvoní z veží,
vietor klope teraz, zas,
kvetý kreslí do okien mráz,
ľad zem v pancier zakuje,
Meluzína žaluje,
komín kvíli čierne kvilby.
Je večer.**

Ach, ako sa krásne usína!

Zdroj: <https://basnickypoezia.peoplelovepeople.com/sk/abstraktne-basnickyjanoar/2-118-19454>

Zdroj – obrázky:

<https://www.google.com/imgres?imgurl=https%3A%2F%2Fsindianavisions.files.wordpress.com%2F2013%2F01%2Fwinter-berry-41.jpg&imgrefurl=https%3A%2F%2Fsindianavisions.wordpress.com%2F2013%2F01%2F&tbnid=WwIHeAbf67GwFM&ve>

t=12ahUKEwiN1Knsibv1AhVGwaQKHUScCmwQMygdegUIARDpAQ..i&docid=R106ibjDWF6dSM&w=1200&h=857&itg=1&q=january%20nature&ved=2ahUKEwiN1Knsibv1AhVGwaQKHUScCmwQMygdegUIARDpAQ

[https://www.google.com/imgres?imgurl=https%3A%2F%2Fsindianavisions.files.wordpress.com%2F2013%2F01%2Fwinter-berry-](https://www.google.com/imgres?imgurl=https%3A%2F%2Fsindianavisions.files.wordpress.com%2F2013%2F01%2Fwinter-berry-41.jpg&imgrefurl=https%3A%2F%2Fsindianavisions.wordpress.com%2F2013%2F01%2F&tbnid=WwIHeAbf67GwFM&vet=1&q=january%20nature&ved=2ahUKEwiN1Knsibv1AhVGwaQKHUScCmwQMygdegUIARDpAQ#imgrc=WwIHeAbf67GwFM&imgdii=ojNVvQCXEUvnUM)

41.jpg&imgrefurl=https%3A%2F%2Fsindianavisions.wordpress.com%2F2013%2F01%2F&tbnid=WwIHeAbf67GwFM&vet=1&q=january%20nature&ved=2ahUKEwiN1Knsibv1AhVGwaQKHUScCmwQMygdegUIARDpAQ#imgrc=WwIHeAbf67GwFM&imgdii=ojNVvQCXEUvnUM

[https://www.google.com/imgres?imgurl=https%3A%2F%2Fsindianavisions.files.wordpress.com%2F2013%2F01%2Fwinter-berry-](https://www.google.com/imgres?imgurl=https%3A%2F%2Fsindianavisions.files.wordpress.com%2F2013%2F01%2Fwinter-berry-41.jpg&imgrefurl=https%3A%2F%2Fsindianavisions.wordpress.com%2F2013%2F01%2F&tbnid=WwIHeAbf67GwFM&vet=1&q=january%20nature&ved=2ahUKEwiN1Knsibv1AhVGwaQKHUScCmwQMygdegUIARDpAQ#imgrc=o5oO2T3ApGA14M&imgdii=NvMAyRg7SzhkOM)

41.jpg&imgrefurl=https%3A%2F%2Fsindianavisions.wordpress.com%2F2013%2F01%2F&tbnid=WwIHeAbf67GwFM&vet=1&q=january%20nature&ved=2ahUKEwiN1Knsibv1AhVGwaQKHUScCmwQMygdegUIARDpAQ#imgrc=o5oO2T3ApGA14M&imgdii=NvMAyRg7SzhkOM

Štedrý deň a polnočná omša

Rozhodol som sa napísať do našich novín príbeh, ktorý sa dotkol všetkých obyvateľov mojej rodnej dediny. Bolo to takto.

Dedina, v ktorej som sa narodil sa nachádza vo vyššej nadmorskej výške. Vtedy som bol už septimánom na gymnáziu v Gelnici. Počasie bolo vyrovnané. Keď bola zima tak bola zima ako hrom. Keď leto, tak leto, i keď často bolo daždivé. Na také počasie nadávali najmä ženy, ktoré sušili seno. Podobne to bolo vtedy, keď bola jar alebo jeseň. Každé obdobie malo svoje čaro a rád si na to spomínam. Veľakrát sme aj na Dušičky chodili na cintorín po snehu. Nebolo to inak ani na Vianoce a hlavne na polnočnú omšu. Veľa razy sa stalo, že napadalo toľko snehu, že sa do kostola dalo dostať len s veľkou námahou. To sa opakovalo rok čo rok. Až raz sa stalo toto.

Na štedrý deň ráno sme sa zobudili, pozreli okolo seba a snehu nikde. Zem bola zamrznutá a čistá. Silný vietor odvial všetku nečistotu. Okolo domov bol poriadok. Bolo pozametané. Dedinčania takto očakávali príchod Ježiša Krista. Bol to príjemný až úchvatný pohľad na našu dedinu. Len sneh chýbal.

Dopoludnia boli dedinčania ešte spokojní, ale odopoludnia už neboli až tak spokojní. Schádzali sa v hlúčikoch. Debatovali o možných príčinách tohto neobvyklého úkazu. Objavovali sa aj rôzne teórie, ktoré vysvetľovali možnú príčinu toho, že sneh chýbal. Teórií bolo veľa. Niektorí tvrdili, že je to predzvesť strašnej prírodnej katastrofy. Tých vysvetlení bol niekoľko. Jedna lepšia ako druhá. Najlepšia z nich vysvetľovala chýbanie snehu ako boží trest za to, že sme boli hriešni. Táto teória ovplyvnila veľa dedinčanov, pretože každý nejaký hriech spáchal. Začal sa šíriť panika. Myslím si, že nie preto, že by nám

sneh chýbal a že by sa narušilo očakávané čaro z polnočnej omše, ale hlavne neznalosť problému. Nevedeli sme si to vysvetliť. Aj ja ako gymnazista som začal strácať pôdu pod nohami. Začal som sa prikláňať ku každej teórii, ale dlho som pri nej nezotrval.

Ľudia si znechutene sadali k štedrovečernému stolu. Presne o šiestej zaznel zvon. To bol pre celú obec signál, že začína štedrovečerná večera. Gazda zamkol dvere. Ak sa niekto opozdil, dnu sa nedostal. Podobne nemohol nikto opustiť dom. Večera bola veľmi jednoduchá. Polievka bola na kyslo, obyčajne fazuľová. Potom boli opekance s makom a nakoniec domáci koláč. Každý rok bol jeden a ten istý. Mama sa ospravedlňovala, že niečo jej pri tom nevyšlo, ale zakaždým ho každý zjedol, pretože po celodennom pôste sme boli hladní. Podotýkam, že ako prvý večeral statok. Predtým ako sme začali večerať otec pozbieral trochu z každého druhu jedla, zanesol do maštale, vrátil sa a mohli sme jesť. Podľa tradície len on mohol opustiť štedrovečerný stôl bez toho, aby naň padla nejaká kliatba.

Po večeri sme sa rozprchli a koledovali sme u všetkých známych. Okolo ôsmej nastalo prekvapenie. Začalo snežiť a to tak mohutne, že o polnoci bol problém dostať sa do kostola. Snehu bolo až po kolená.

Ako študent som v dedine robil organistu. Pred každou akciou som sa tváril ako suverén. Aj keď sa priznám, že do suverenity som mal veľmi ďaleko. Ale na túto polnočnú ma suverenita opustila. Niečo sa vo mne zmenilo. Chcel som, aby som na polnočnej zahral čo najlepšie. Hlavne mi išlo mi o to, aby mi vyšla pieseň Tichá noc, ktorá je kľúčovou piesňou polnočnej omše. Bol som si vedomý, že to bude moja posledná polnočná, ktorú odohrám na tomto mojom „organíku“. Tak som ten malý organ volal. Do hry som vložil všetko. Vybral som tie najkrajšie vianočné piesne. Hral som s chuťou. Zrejme to bolo cítiť. Nakoniec prišla očakávaná Tichá noc. Zhasili sme svetlá. V tejto atmosfére som začal hrať. Všetci v kostole spievali. Aj tí chlapi, ktorí boli na chóre. Oni nikdy nespievali. Modlenie a spev nechávali ženám. Ale teraz to bolo ináč. Letmo som sa na nich pozrel a všetci spievali. Niektorí boli tak dojatí, že si utierali slzy. Nehanbili sa za to. Tichá noc skončila a ja som mal pocit, že tento večer sa mi vydaril.

Po krátkom prelúdiu som sa odobral domov. Slovo „odobral“ nie je ten výstižný výraz. Správne by bolo napísať, že som utekal ako sa v tom snehu len dalo, aby som bol čím skôr doma. Doma ma čakali uvarené klobásy. Bol som hladný ako vlk. Celý deň som držal prísny pôst. Zaujímavé bolo, že počas pôstu ste nemohli jesť mäso, ale vypiť ste si mohli. Nepil som, ani mäso som nejedol. Keby som také niečo urobil a mama by to zistila, zahlušila by ma.

Pri vydarenej polnočnej omši sme všetci-dedinčania, aj ja, zabudli na všetky tie teórie, ktoré súviseli z nedostatkom snehu na Štedrý deň. Bolo to niečo nevídané. Bola to aj moja posledná Tichá noc, ktorú som hral na polnočnej omši.

Autor: doc. MUDr. Juraj Filický, DrSc.

Zdroj – obrázok:

https://www.google.com/imgres?imgurl=https%3A%2F%2Fimages.unsplash.com%2Ffa%2Fmsd.jpg&imgrefurl=https%3A%2F%2Fwww.hauzi.sk%2Fchaty-chalupy%2Fmuzeum-slovenskej-dediny-snm-martin&tbnid=mMA5YJVeyrn_RM&vet=10CAMQMyhoahcKEwjQztili7v1AhUAAAAAHQAAAAAQAg..i&docid=pcM6ERkIhGUDvM&w=992&h=700&itg=1&q=dedina%20zima&hl=sk&ved=0CAMQMyhoahcKEwjQztili7v1AhUAAAAAHQAAAAAQAg

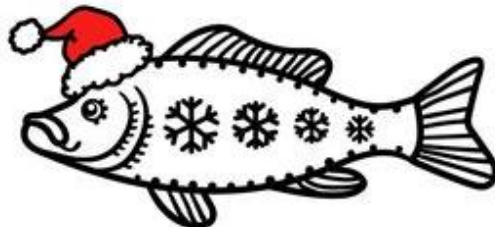
VIANOČNÝ ČAS

Roľničky v tichu zvonja,

koníky po ceste bežia.

Rozvoniava vianočný punč,

smútok, clivota sú fuč.

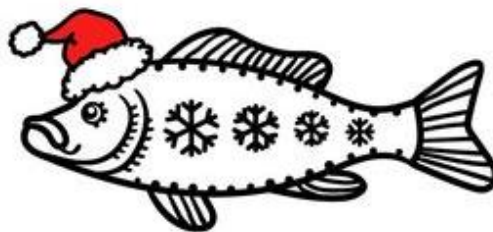

Stromček sa ligoce farbami hrá,

v srdci radosť sa mihá.

Vo vani kapor pláva,

veselo plutvami máva.

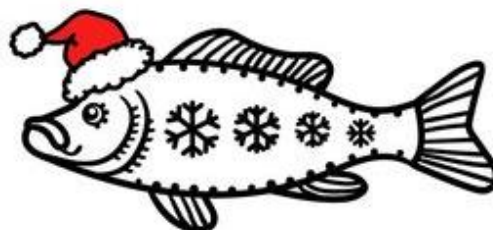

A keď sa zvečerí,

rodiny sadajú si k štedrovečernej večeri.

Ukryté balíčky suchocú,

detské očka žblnkocú.

Autor: Mgr. Darina Blašková

Zdroj – obrázok: https://www.google.com/imgres?imgurl=https%3A%2F%2Fcdn.w600.comps.canstockphoto.com%2Fchristmas-fish-in-santa-red-hat-vintage-eps-vector_csp15951449.jpg&imgrefurl=https%3A%2F%2Fwww.canstockphoto.com%2Fchristmas-fish-in-santa-red-hat-vintage-15951449.html&tbid=UoYWEa2ftN9c1M&vet=12ahUKEwjO3azxh7v1AhWKnqQKHUnOCwQQMygCegUIARC6AQ..i&docid=nzoG2w3s0zpGNM&w=600&h=444&itg=1&q=christmas%20fish%20drawing&ved=2ahUKEwjO3azxh7v1AhWKnqQKHUnOCwQQMygCegUIARC6AQ#imgrc=UoYWEa2ftN9c1M&imgdii=xhMGmBKTb9i8wM

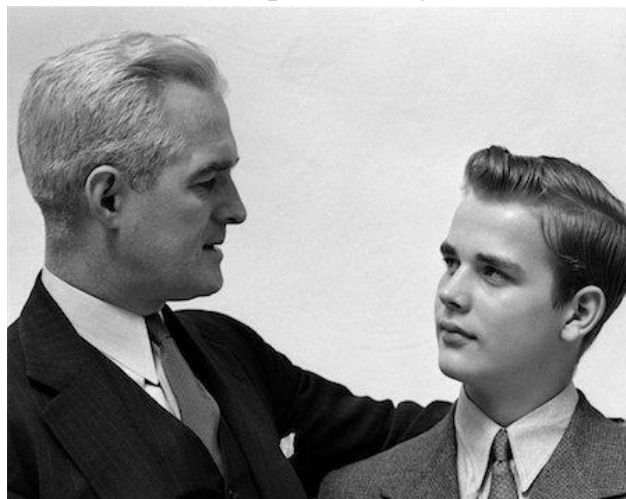
Ako ma otec donútil ísť na vysokú školu

Existuje niekoľko výchovných metód. Niektoré sú bežné a všeobecne známe, ale niektoré sa používajú zriedkavo. Do kategórie veľmi zriedkavých patrí aj príbeh, ktorý opisujem v tomto príspevku.

Hneď na úvod musím o otcovi povedať, že patril nie ku staršej, ale ku starej generácii. Narodil sa ešte koncom minulého storočia. Konkrétne v auguste v roku 1898. Veľa prežil. Dobrého i zlého. Prežil obdobie maďarizácie, vznik československej republiky, Slovenské národné povstanie, vznik i pád Slovenskej republiky, transport do koncentračného tábora, smrť svojho milovaného syna, ktorý zahynul nešťastnou náhodou mesiac pred svadbou. Táto udalosť ho poznačila na celý život. Zažil aj prenasledovanie komunisticko-socialistického režimu.

Tvrdo pracoval, aby uživil rodinu. Pracoval ako baník v rôznych baniach. Za prácou musel dochádzať. Dokonca ako sa ukázalo neskôr, pracoval aj

v rádioaktívnych baniach. Ochorel na silikózu pľúc – ochorenie baníkov – ktorej neskôr podľahol. Snažil sa zarobiť nejakú korunu, ale to nebolo ľahké. Podobný osud stihol aj ostatných chlapov z dediny. Dalo by sa očakávať, že človek, ktorý toto všetko prežil bude aj v rodinných vzťahoch tvrdý, Ale nebolo to tak. Vedel byť ja uznanlivý, nežný, ale v zásadných otázkach bol nekompromisný. Jeho výchovné metódy sa líšili podľa toho, či išlo o obdobie detského veku alebo obdobie dospievania a dospelosti.

Pamätám sa, že ešte ako dieťa som občas pocítil jeho výchovné metódy. Nebolo to často, pretože cez týždeň bol v robote až do večera. Ale aj v nedeľu sa mi podarilo urobiť niečo také, čo si iste zaslúžilo pozornosť otcových výchovných metód. K potrestaniu dochádzalo len zriedka. Bránila ma moja mama, ale aj náš škaredý pes. Ten si myslel, že mi musí robiť ochrancu. Keď sa otec blížil ku mne, že ma potrestá, zastal si predomňa a zlostne vyceril zuby. Otec s ním často chodil na poľovačku a nechcel si to ním rozhádzať a radšej ustúpil. Ale na jeden výprask dodnes spomínam. Bolo to takto.

Veľmi som chcel ísť do školy. Raz išiel pán učiteľ po ceste. Bol sám. Ja som zle odhadol situáciu a nezbadal som, že otec stojí nablízku za rohom. Zakričal som na neho „Ty Lešku, kedy už konečne pôjdem do školy?“ Urobil som zásadnú

chybu. Oslovil som ho priezviskom a to dosť arogantne. Otec to bral ako neúctu k staršiemu a rozhodol sa ma potrestať remeňom. Keď som to zbadal začal som preukrutne plakať. Toto som robil preventívne vždy pred každou bitkou, aby som sa dovolal nejakej pomoci. Ale ani mama ani pes neprichádzali. Otcovi odviazanie remeňa trvalo dlhšie. Konečne odviazal remeň a začal mi dávať príučku. Tá netrvala dlho. Mal som šťastie v tom, že bez remeňa otcovi začali padať nohavice. Nevedel či si má držať gate, remeň alebo mňa a tak rozhodne intenzita môjho revu nezodpovedala intenzite trestu. Na úvod môjho príspevku to by stačilo.

Po skončení základnej školy v našej dedine– bola to jednotriedka a mnohí za päť rokov ako prváci aj skončili-učiteľ navrhol, aby som v štúdiu pokračoval ďalej. Ale na akej škole pokračovať v štúdiu, keď rodičia nemali na štúdium peniaze. Farár navrhol, že by som mohol študovať na škole u redemptoristov v Podolínci. Podmienkou bolo, že sa nebudem stykať s rodičmi a nebudem chodiť domov na prázdniny.

Už v sexte sa rozhodovalo či budem alebo nebudem kňazom redemptoristom. Mama bola nadšená, že bude mať syna farára. Ale ja som bol rozhodnutý inak. Skúšky a maturita sa robili na štátnom gymnáziu v Kežmarku. Ale potom prišiel Víťazný február a všetko sa zrútilo. Ešte som absolvoval rok na štátnom gymnáziu v Rožňave a potom som išiel domov. Z domu som absolvoval gymnázium v Gelnici, kde som aj maturoval. Býval som doma u rodičov a odtiaľ som dochádzal do školy. Doma som sa spriatelil s mnohými rovesníkmi, ktorí často neúspešne absolvovali základnú školu. Boli zamestnaní a mali aj nejaké peniaze. A si žili. Od rodičov som nemohol žiadať peniaze a jediný príjem som mal od farára za to, že som robil organistu. Zabudol som uviesť, že z núdze som bol samouk bez hudobnej školy. Naučil som sa hrať na organe a robil som všetko, čo musí robiť organista (svadby, pohreby atď.). Príjem z organovania mi stačil akurát na cestovné lístky na vlak. Priznám sa, že tento spôsob života, ktorým žili moji kamaráti, sa mi čoraz viac páčil. Až som dospel k presvedčeniu, že žiadna vysoká škola nebude.

Týmto rozhodnutím som si nebol až tak istý a stále som sa k tomu vracal. Zrejme sa to prejavilo aj na mojom správaní. Otec to postrehol. Jedno odpoľudnie sme si spolu sadli a celý problém rozobrali. Ja som povedal dôvody, ktoré ma k takému rozhodnutiu viedli, otec argumentoval takými faktami, o ktorých som predtým ani neuvažoval. Boli to pádne argumenty, ktoré mojim rozhodnutím poriadne zatriasli. Pri argumentácii bol pokojný, nekritizoval moje rozhodnutie. Videl som, že ho to trápi a že mu na mne a mojom vzdelaní veľmi záleží. Pokojne sme sa rozišli a tento rozhovor rozhodne ovplyvnil moje ďalšie smerovanie. Tak ubehlo niekoľko mesiacov.

Až raz prišla veľká búrka. Bola povodeň a v lese nad našou dedinou vyvracalo stromy. Takto vznikol pomerne celistvý vývrat na dosť veľkej ploche. Boli akurát prázdniny. Otec sa prihlásil na správe lesov a ponúkol sa, že spolu so synom to dáme do poriadku. Nachystali sme si potrebné náradie a asi za 2 dni sme začali pracovať. Zo začiatku ma práca bavila, ale so silami to bolo horšie. Nebol som zvyknutý na fyzickú prácu. Občas som pomohol pri kosení a pri rúbaní dreva. Ináč celá rodina ma nezaťažovala fyzickou prácou a tak som sa mohol venovať škole. Asi po týždni som dostal na ľavú ruku mozole. To sa dalo čakať. Nebolo na tom nič mimoriadneho až na to, že mozole sa infikovali.

Strašne ma to bolelo. Hneď druhý deň som zostal doma. Zápal na ruke sa výrazne zhoršoval. Takto bez pomoci som bol ešte ďalšie 2 dni. Ľavá ruka bola zapálená a opuchnutá tak, že prsty naliehali tesne na seba. Medzi prstami nebola žiadna medzera. Prišiel brat a povedal otcovi, že to treba okamžite riešiť. Otec súhlasil. A tak ma brat zobral do nemocnice. Vzhľadom na úroveň spojov do nemocnice som sa dostal neskoro večer. Prijali ma a ihneď som išiel na operačku. Dali mi celkovú narkózu cez masku. Bohvie kto mi dával narkózu. Vtedy sme ešte nepoznali kategóriu lekár „anesteziológ“. Asi to bol nejaký ošetrovateľ. Pamätám si, že celú noc pri mne sedela rehoľná sestra. Aj lekári sa mi mimoriadne venovali. Tvrdili, že ešte deň a bol by som prišiel o ruku. To povedali aj môjmu bratovi, ktorý ma navštívil.

Otec ma nenavštívil. Ten bol vo výchove dôsledný. V nemocnici som ležal 10 dní. Stále mi vymieňali obvazy. Antibiotiká vtedy neboli. Ale starali sa o mňa príkladne. Zachránili mi ruku. Po desiatich dňoch ma prepustili domov. Pre mňa prišiel môj brat.

Privítanie doma bolo prekvapujúce. Keď sme prišli domov nepadli také slová ako „vitaj“, „ako sa máš“ a podobne. Otec na uvítanie povedal jedinou vetu: „Tak čo, pôjdeš na vysokú?“ Keď som povedal áno, bolo vidno, že mu spadol kameň zo srdca. Povedal bratovi „choď do krčmy a dones pol litra vodky“. Vodku doniesol, vypili sme si a bolo dobre.

Na túto situáciu si dodnes spomínam. Veď bola pre mňa životne dôležitá. Vtedy som to tak nevnímal. Otec ma mal veľmi rád a aj ja jeho. Dodnes ho obdivujem, že to vtedy vydržal, aj keď išlo o moje zdravie a môj život. Chcel ma len presvedčiť, že zarábať na živobytie rukami je veľmi ťažké. To sa mu podarilo. Presvedčil ma. Ale zarobiť si na živobytie „hlavou“ je ľahšie?

Autor: doc. MUDr. Juraj Filický, DrSc.

Zdroj – obrázok: <https://www.google.com/imgres?imgurl=https%3A%2F%2Fimage.shutterstock.com%2Fimage-photo%2Ffather-son-talk-260nw->

Pre veriacich čitateľov prinášame úryvok slov pápeža Františka zo začiatku nového roku 2022.

Drahí bratia a sestry!

Evanjelium dnešnej liturgie nám ponúka krásnu vetu, ktorú sa vždy modlíme pri *Anjel Pána* a ktorá nám sama odhaľuje zmysel Vianoc: „Slovo sa telom stalo a prebývalo medzi nami“ (Jn 1,14).

Ak sa nad tým zamyslíme, tieto slová obsahujú paradox. Spájajú dve protikladné skutočnosti: *Slovo* a *telo*. „Slovo“ naznačuje, že Ježiš je večné Slovo Otca, nekonečné Slovo, ktoré existuje odvždy, pred všetkým, čo bolo stvorené; „telo“ zas naznačuje práve našu realitu, stvorenú, krehkú, obmedzenú, smrteľnú. Pred Ježišom to boli dva oddelené svety: nebo oproti zemi, nekonečné oproti konečnému, duch oproti hmote.

A v Prologu Jánovho evanjelia je ešte jeden protiklad, ďalší dvojčlen: *svetlo* a *tmy* (porov. v. 5). Ježiš je Božie svetlo, ktoré vstúpilo do temnôt sveta. Svetlo a tmy. Boh je svetlo: v ňom nie je žiadna nepriehľadnosť; v nás sú naopak mnohé temnoty. Teraz s Ježišom sa stretáva svetlo a tmy: svätosť a vina, milosť a hriech. Ježiš, Ježišovo vtelenie, je práve tým miestom stretnutia, stretnutia medzi Bohom a ľuďmi, stretnutia medzi milosťou a hriechom.

Čo chce evanjelium oznámiť týmito polaritami? Nádhernú vec: Boží spôsob konania. Tvárou v tvár našej krehkosti Pán neustupuje. Nezostáva vo svojej blaženej večnosti a vo svojom nekonečnom svetle, ale približuje sa, stáva sa telom, zostupuje do temnôt, obýva kraje, ktoré sú mu cudzie. A prečo to Boh robí? Robí to preto, lebo sa nezmieri s tým, že môžeme zablúdiť vzdialením sa od neho, vzdialením sa od večnosti, vzdialením sa od svetla.

Toto je tým Božím dielom: *prísť medzi nás*.

Ak sa my považujeme za nehodných, nezastaví ho to, on prichádza. Ak ho odmietame, neunaví sa nás hľadať. Ak nie sme pripravení a ochotní ho prijať, on aj tak radšej príde. A ak mu zatvoríme dvere pred nosom, on čaká. On je doslova

ten Dobrý pastier, ktorý nás prichádza hl'adať tam, kde sme: v našich problémoch, v našej biede. On tam prichádza.

Zdroj: <https://www.vaticannews.va/sk/papez/news/2022-01/papez-oficialne-pozvime-boha-do-tmavych-oblasti-nasho-zivota.html>

Zdroj – obrázok: <https://www.google.com/imgres?imgurl=https%3A%2F%2Fmisionari.sk%2Fbase%2Fheaders%2Fbible-245-compressor.png&imgrefurl=https%3A%2F%2Fmisionari.sk%2Fposts%2F26&tbnid=Syrx8mm63EUOZM&vet=12ahUKEwiMhJbVo731AhUPD-wKHY8DCjAQMyggeUIARDuAQ..i&docid=Q-0I2BqSK0976M&w=1200&h=245&itg=1&q=slovo%20sa%20telom%20stalo&ved=2ahUKEwiMhJbVo731AhUPD-wKHY8DCjAQMyggeUIARDuAQ>

4. január – Svetový deň Braillovo písma

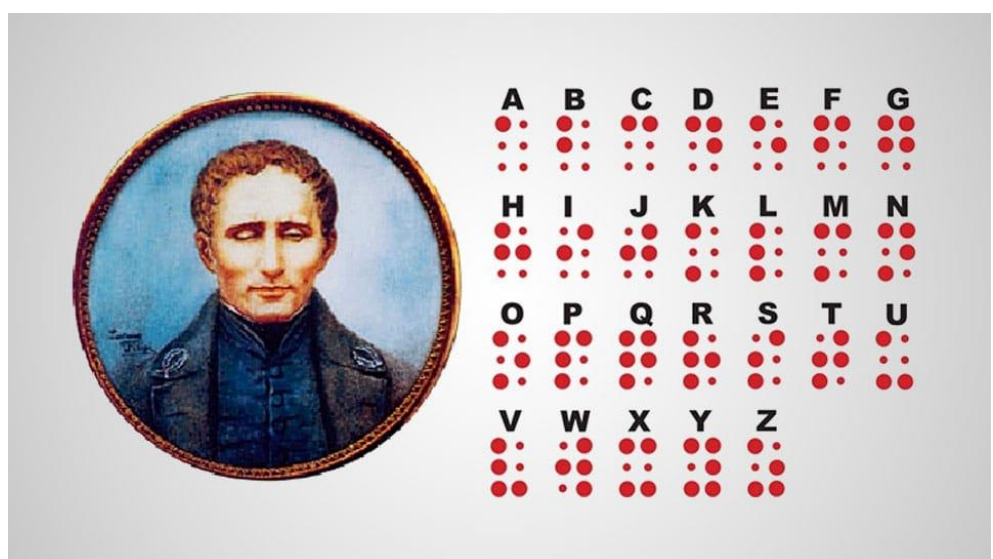
Tento deň vyhlásila za svetový Organizácia Spojených národov, aby svet uznal význam tohto písma. V tento deň má svet uznať právo zrakovo postihnutých ľudí na prístup k Braillovmu písmu a upozorniť zdravú populáciu na dôležitosť tejto otázky.

Kto bol Louis Braille?

Louis Braille sa narodil 4. januára 1809 vo francúzskej dedinke Coupvray vzdialenej približne 40 kilometrov od Paríža. Pri návšteve v dielni, kde pracoval jeho otec, trojročný Louis v behu spadol a vypichol si pravé oko šidlom, ktoré držal v ruke. Odbornú lekársku pomoc mu v týchto časoch nebolo možné hneď poskytnúť, chirurgia bola na nízkej úrovni, lekárska veda ešte nepoznala účinné antiseptiká a antibiotiká. To bolo príčinou, že infekcia sa rozšírila aj na druhé oko a Louis Braille oslepol.

Až do desiatich rokov chodil v rodisku aj do školy. V roku 1819 išiel do špecializovanej školy, Kráľovského ústavu mladých nevidiacich v Paríži. V ústave strávil 24 rokov života a v ňom vypracoval systém písma, ktoré nesie dodnes jeho meno.

V roku 1821 kapitán Charles Barbier de la Serre v Kráľovskom ústave mladých nevidiacich prezentoval systém písania, ktorý používala armáda na

komunikáciu v noci. Systém využívajúci zvuky bol síce neúplný, ale Braila veľmi zaujal. Pustil sa do jeho zlepšovania tým, že nahradil zvuky písmenami a chýbajúce znaky doplnil symbolmi.

Ako 12-ročný začal Braille vypracúvať svoj systém písma. Prvú verziu zhotovil v roku 1829 a tlačou vyšiel ako 32-stranová brožúra. Definitívne svoje písmo dokončil v roku 1837. Dejiny Francúzska v troch zväzkoch sa stali prvou knihou napísanou v tomto písme. Zakrátko, v roku 1844, nevidiaci na celom svete uznali a prijali Braillovo písmo za svoje.

V roku 1835 sa u Braila prejavili po prvý raz príznaky ochorenia na tuberkulózu. Postupom rokov sa choroba rozvíjala aj v dôsledku nevhodných hygienických podmienok v ústave. Večer 6. januára 1852 vo veku 43 rokov zomrel.

Zdroj: <https://bratislavskykraj.sk/dnes-si-pripominame-svetovy-den-braillovo-pisma/>

Úlohy pre bystré myslenie

Podčiarknite všetky mužské mená

ANDREA OTO OTÍLIA MARCEL IRENA EVA VILIAM BEÁTA KAROL
MATEJ KAROLÍNA JAROSLAV MÁRIA JANA PAVOL PETER ZUZANA
IZIDOR VERONIKA ĽUBICA ALENA FILIP LUJZA ANTON ADAM IVAN
LUCIA BELO LESANA LENKA VIKTOR VÁCLAV ĽUDOMIL KRISTÍNA
MAREK MATÚŠ JAROSLAVA LÍVIA LEONARD FLORIÁN IGOR MARTA
DAGMAR JUDITA PETER OĽGA ŠTEFAN EVA ĽUBOMÍR TOMÁŠ

Preškrtnite, ktoré z nasledujúcich produktov nekúpíte v zelovoci?

jablká	blúzka	zemiaky	papier
koláč	káva	med	hrozno
mlieko	ananás	mrkva	citróny
jogurt	stolička	kniha	kokos
okuliare	hrušky	mydlo	zeler

ARCHA noviny vydáva DS ARCHA. Redakčná rada: kolektív zamestnancov a prijímateľov sociálnej služby. Text graficky upravil: kolektív redakčnej rady. Redakcia si vyhradzuje právo upraviť príspevky podľa potreby tak, aby sa nezmenil ich význam.